

ORJUNA

NACIONALISTIČNI ORGAN

NAROČNINA: za Jugoslavijo: za tri mesece 12— Din, za celo leto 48— Din; za inozemstvo je dodati poštino. Oglasi po ceniku. — Posamezna številka Din 1.50.

Lastnik ing. F. KRANJEC. Odgov. urednik VI. I. GALZINJA.

IZHAJA VSAKO NEDELJO.

REDAKCIJA IN ADMINISTRACIJA: Učiteljska tiskarna. Rokopisi se ne vračajo. — Anonimni dopisi se ne sprejemajo. POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI.

Jugoslovenska žena.

Govor sestre Zore Iskrove na sestanku gorenjskih Orjun dne 2. decembra 1923

SESTRE! BRATJE!

Štejem si v prijetno dolžnost, da pozdravim navzočo skupščino v imenu ženske sekcije Orjuna v Radovljici.

Prejmite pozdrav od jugoslovenske žene, ki se dviga iz svoje letargije in zahteva svoj delež na nacionalnem delu; žene, ki je polna vere, nade in optimizma, žene, ki razumeva veliki čas in veliko nalogo svojo.

Jugoslovenska žena govori kot nacionalistka. Izpodbija načelo, ki prevladuje v javnosti, da je naša žena v mnogem pogledu brez orientacije, nestalna, skeptična, da je njena navdušenost samo trenutna, ki se kmalu poleže in zaspi. Jugoslovenska žena, kolikor je pripada inteligenci, se prav dobro zaveda svoje naloge, da mora sodelovati pri procesu stvaritve pravega jugoslovenstva, ki je spas naše domovine. Njena naloga je, širiti idejo jugoslovenstva med svoje vrstnice, med one, ki so zastrupljene s predsodki, s plemensko mržnjo, med one, ki so konservativne in zato tem nedostopnejše nacionalni ideji.

Jugoslovenska majka vzgaja kot prava majka Jugovića sinove junake.

»Ne rodi ih, da leže na meku dušeku, več da brane zemljo od dušmana.«

Mehka je njena duša, vroč je njen objem, ko objema sina ob slovesu v svet, da širi in se bori za idejo očetov, ki so izkrvaveli za svojo, do smrti ljubljeno zemljo. Ne bo se umirilo majčino srce, dokler ji ne prinese sin zlate oranže z osvobojenih primorskih tal, dokler ji ne pošlje vriskajočega pozdrava tam od Gospe Svete...

Ponosno se bo vzravala in zaklicala v svet: moj sin je bil, ki mi je prinesel zlato oranžo iz Primorja, glas mojega sina je bil, ki je zavriskal tam pri Gospe Sveti. O, kako dobro ga bo spoznala, kako ga bo blagoslovila njena tresoča roka!

Vdano bo gledala v bodočnost in štela srebrne niti na glavi. Svojo nalogo je izvršila — z mirnim srcem bo legla v zemljo, napojeno s krvjo očetov. Poslednji smehljaj na njenem obrazu bo pričal, da je izvršila svojo nalogo, ko je rodila in vzgojila sinove junake, ki so

»kao zdravo sveže drvo u pokršanoj grudi, od vjetra razdragano, od sunca obasjano, od rose orošeno.«

A če položijo njeni sinovi svoje mlado življenje na žrtvenik domovine — jugoslovenska majka ne bo zaplakala, kakor ni plakala majka Jugovića, ki jo je bila vzvišena misel, da je posvetila življenje svojih sinov veliki ideji, dvignila nad vso njeno bolečino.

»Kad su odletjeli ptici ždrali, ostali su ptici ždralovići, ona će hraniti ptice ždraloviće, njeno pleme poginuti neće.«

Jugoslovenska majka! Kdo izmeri globino Tvoje ljubezni, kdo veličino Tvojega heroizma!

A ne samo kot mati, jugoslovenska žena se udeležuje tudi kot sodelavka na kulturnem polju, kot propagatorica nacionalne ideje med mladež! Izpopolnjuje svojo izobrazbo in živi z duhom časa! V težkih trenutkih, ko se blati ono, kar je vsakemu Jugoslovenu najsvetejše, ne ostani pasivna, temveč brani in zagovarja! Sad tvojega tihega dela naj bo v strah in trepet nasprotnikom. V tvojem čustovanju, jugoslovenska žena, naj živi nacionalna zavest, ki naj dviga, navdušuje in vleče za seboj!

Bodi močna med močnimi, zavedajoč se, da se bratje na tvoji desni in levi in cela vojska za teboj bore za ono, za kar se boriš tudi ti!

Vi pa, bratje, imejte zavest, da so vaše sestre z vami v vsakem trenutku, da njihovo navdušenje ni le hipno, ampak žareč plamen, ki ne ugasne nikdar.

Slovensko kulturno delo in jugoslovenski nacionalizem.

Čudna je površnost nekaterih ljudi, ki se jim tolikanj mudi napraviti črto pod ves mnogoterni in komplicirani proces našega nacionalnega nastanka. Peter bi se najrajši zadovoljil s političnim edinstvom, dočim smatra kulturno ujedinjenje za nevažno stvar; Pavel hoče tudi edinstvo duhov in celo enotnost jezika, oboje pa se mu zdi tako lahko dosegljivo, da bi najrajši oživotvoril svoj ideal z naredbo in da togotno zmerja vsakogar, kdor noče ali ne more v skok slediti njegovemu pozivu.

Obe stališči sta zmotni. Na krivi poti so tisti, ki izkušajo omejiti ujedinjenje na to ali ono polje, in tisti, ki ga sicer zahtevajo v celoti, pri tem pa pozabljajo, da je nastajanje jugoslovenske nacije zgodovinski proces, za katerega so merodajni predvsem zakoni razvoja. Učinkovanje teh zakonov lahko podpiramo s plodnosnim, vestnim in smotrnim delom, lahko ga ščitimo pred zlobnimi motnjami, lahko ga s silo pospešujemo povsod, kjer morejo roditi trda sredstva dobrodejne posledice; ne moremo pa ga izsiliti tam, kjer priroda stvari prepoveduje silo; ne moremo končno v nasprotju s sporedom prirode samovoljno določati aktualnosti posebnih faz in etap tega razvoja. Zlasti glede kulturnega in jezikovnega ujedinjenja je treba ugotoviti, da pojavi konservativne retardacije daleko ne škodijo dosegi končnega cilja toliko kakor lahkomišelnost in nestvarno forsiranje. Pomislimo le na zlo, ki ga je zakrivilo pri nas v Sloveniji šušmarško pospravljanje »plemenske« kulture, neučakano podčrtavanje jezikovnega vprašanja in kratkovidno izigravanje znane »kulturno-delavske« aferi!

Mi nacionalisti mislimo, da bi bile dosedanje in bodoče žrtve za politično edinstvo preskopo poplačane, ako nam ne bi obrodile tudi duhovne svobode in nas ne bi storile velike kulturne nacije, ki bo na vekomaj odrešena nemoči in nepopolnosti svojih treh plemenskih korenin. Zato je naš cilj integralno, ne samo politično, ampak tudi kulturno edinstvo; zato se ne plašimo govoriti o

jezik. edinstvu, s katerim upamo, da bo nekoč priroda venčala naš harmonični razvoj. Ker pa upiramo svoje oči naravnost v uspehi in iščemo realne zmage, ne gest, parad in slepilnih improvizacij, zato je potreba, da uporabljamo in priporočamo, kakor povsod, tudi tu le tisto pot in tista sredstva, s katerimi moremo čim najpraktičneje in najsigurneje doseči kar najpopolnejši rezultat.

Duhovno življenje in z njim duhovno ujedinjenje predpostavlja eksistenco, utrjenost in strnjeno materijalnih temeljev nacije. S tem spoznanjem je ugotovljena prevladujoča važnost politične, gospodarske in socialne konsolidacije, ki je pričakuje domovina od pravilno usmerjenega nacionalističnega pokreta. Naj nam bo kulturno edinstvo še tako drago, naj še tako radi sanjamo o skupnem jeziku, vendar si moramo priznati, da je laglje možna Jugoslavija s tremi plemenskimi kulturami in dvema književnima in uradnima jezikoma, nego kulturno in jezikovno edinstvo v državi, ki jo stresajo neprestano politične, gospodarske in socialne krize. Ako tedaj uredimo svojo nalogo po etapah, moramo nujno postaviti kulturno vprašanje v drugi, jezikovno v tretji red.

S to določitvijo aktualnosti nikakor ne zanikavamo velikega pomena kulturnega edinstva. Narobe: vsaka iskrica skupne kulturne zavesti je za nas teleten činitelj in dragocena zaveznica pri reševanju neposrednih zadač. Kar tedaj moremo storiti za kulturno ujedinjenje in jugoslovensko nacionalno kulturo, je treba storiti brez odlašanja. Toda kot praktični ljudje se vprašujemo najprej: kako hočemo vobče oživotvoriti nacionalno kulturo? Kulturnega dela in kulturnih rezultatov je v Jugoslaviji povsod dovolj; vse to pa sega še daleč nazaj, sloni na dosedanjih tradicijah in nosi deloma še plemenske etikete. Ali naj svoje tri »plemenske« kulture kratkoma zanikamo in demoliramo ter zgradimo namesto njih novo, ad hoc ustanovljeno nacionalno kulturo? Ali naj jih smatramo za prirodne temelje, za masivne stebre, na katerih naj zraste zgradba našega hrama in nad katerim naj se čim prej strne mogočna kupola jugoslovenske duševnosti? Kot pametni ljudje se pač menda odločimo za drugi recept!

Praktično tedaj sledi, da je jugoslovensko kulturno delo vsako dobro kulturno delo, ki ga opravljaš v katerikoli koncu jugoslovenske zemlje, ako ga opravljaš z ljubeznijo do jugoslovenske nacije in z vero v njeno duhovno bodočnost. Bodimo nekoliko širokodušni in priznajmo še to, da je ta ljubezen in ta vera pri ogromni večini naših kulturnikov izven dvoma; tudi pri tistih, ki jih na žalost ne moremo šteti med nacionaliste. S tem pa je hkratu rečeno, da so naše kulturne prilike z nacionalnega vidika v razmeroma povoljnem stanju. Kar moremo danes imeti, imamo; treba je le, da olajšamo in podpremo kulturno delo povsod, brez ozira na momentano politično orientacijo njegovih zastopnikov, da skrbimo za ustvarjanje čim intimnejšega duhovnega stika med poedinimi kraji države in da izgradimo široko razpredeno žilje, po katerem se bo razlivalo kulturno bogastvo naše nacije s severozapada na jugoztok in narobe.

Čim več nesebične nege bo posvečala politična jasnost naši znanosti, književnosti in umetnosti, tem večja stvarna in čustvena nujnost bo gnala tudi najbolj skeptične kulturnike v objem nacionalne ideje. Za jugoslovensko stvar, za kulturnike same in za občo perspektivo naše nacionalne kulture bi bilo sicer idealno, ako jim zveščemo te ideje ne bi bilo treba šele demonstri-

rati. Toda če nam resničnost ne nudi ideala, nam ostavlja upanje v bodočnost; ako nimamo tistega, kar bi želeli, ne razbijajmo tega, kar je. Mi, ki smo danes ogromna večina v nacionalističnih vrstah, smo s srcem doživeli svojo resnico v tistih letih, ko je mladost najbolj dovzetna in najbolj velikodušna; večina mož, ki danes predstavljajo slovensko kulturno delo, je prebila svoja mlada leta ob manj ugodnih okolnostih in je našla svojo uteho in življensko nalogo v delu kot takem. Mi smo pokolenje borcev, oni pokolenje delavcev; »kulturni delavec« je mnogo pomembnejša in mnogo častitljivejša beseda, nego bi se zdelo po izvestnih časopisnih člankih in polemikah zadnjih let, ki si jih naša žurnalistika najbrže sama ne šteje več v odliko. Mi hočemo cilj — slovenski kulturniki hočejo tisto, kar bo soizraženo v tem cilju; v bistvu stvari se strinjamo, kakorkoli se razhajamo v metodah. Mi hočemo veliko nacionalno kulturo in se borimo za njene predpogoje — oni delajo za to kulturo, pa naj si stokrat domišljajo, da delajo za manj!

Jugoslov. nacionalizem bo moral v svoji praksi popraviti marsikatero napako, ki je bila zagrešena pred njegovim organiziranjem: nastopom; zlasti pa bo točno ločil kulturnika politika od kulturnika kot takega, tudi ako sta ista oseba. Prvi more najti v nas dosledne, a pošteno nasprotnike; drugemu homo radi priznati, da je njegovo delo, kjerkoli ustvarja trajne duhovne vrednote, eo ipso pozitivna postavka v našem računu; zaupaje v neizbežnost svoje resnice, ga bomo izkušali uveriti, da mu pred njenim pragom ni treba zatajiti ničesar, kar je ljubil in za kar je trpel.

Ako smo odločni izvojevati svojo voljo v političnih in socialnih zadevah z naglimi, absolutno učinkovitimi sredstvi, smo odločni zato, ker v teh točkah ne utegnemo čakati; to so temelji, katere je treba postaviti takoj, četudi za ceno velikih žrtv. Tem večja pa more biti strpljivost iskrenega nacionalizma povsod, kjer jo nasvetuje priroda stvari, tako n. pr. v kulturi. Ustvarjajoči duh ne trpi sile: on jo tudi lomi. Jugoslovenski nacionalizem tedaj ne more odobravati metod, ki indirektno pospešujejo zlorabo kulturnega dela in pomagajo kovati iz njega orožje proti edinstvu nacije. S tem merimo na patološko kampanjo, ki jo vodi profesor dr. Ilesič — v naših organizacijah uradno neznana oseba, že leta in leta proti najuglednejšim slov. kulturnikom, zlasti pa na fantastično obdolžitve, katere je izrekel nedavno tega v beograjski reviji »Misa«. Ti in podobni napadi so izpodkopali temelje intimnemu sodelovanju med nacionalno usmerjenimi političnimi strujami in predstavniki slovenskega kulturnega dela; naglani so te more v konservativno defenzivo in ojačali predrstij separatističnih političnih kačkov. Ostro in glasno je treba povedati, da se takšno kvarno početje ne more in ne sme vršiti pod nacionalno etiketo. Nacionalistična borba se legitimira s pozitivnimi rezultati; metode profesorja Ilesiča pa morejo koristiti samo njegovim osebnim namenom, so tedaj i praktično i etično nenacionalistične, nejugoslovenske. Zato naj se nihče ne čudi, da smo primorani rezko začrtati mejo med takim absurdnim sabotiranjem kulturnega dela v Sloveniji in med odločno, časih brutalno, a vedno odkrito, vedno smotrno in stvarno taktiko jugoslovenskih nacionalistov!

Zahtevajte povsod samo »IDES« antracen črnilo katero je v korist »Jugoslovenske Matice«.

Orjunaški proces v Mariboru.

Dne 23. in 24. novembra 1923 se je pred mariborskim okrožnim sodiščem vršila glavna obravnava zoper Orjunaše, ki so bili obdolženi napada na Cirilovo tiskarno: Vladimir Štoka, Jakob Pavičič, Ivan Škerjanc, Emil Kobal, Zmagoslav Hren, dva Jurkovića, Janko Tevžič in Sanko Bože, so bili obdolženi, da so oboroženi s samokresi vdrli v Cirilovo tiskarno in, da bi se maščevali, razbili v zlobnem namenu tiskarske stroje Cirilove tiskarne. Inženir Vedernjak je bil obtožen, da je to dejanje napeljal, Ogrizek oba Hlebša, Sušnik, Bregant, Juro Jurkovič, Sertič, Vuga ip. Stiplovšek pa, da so v to svrhu stražili okoli Cirilove tiskarne. Razven Štoke, Pavičiča, Tevžiča in Juro Jurkovića ter Stiplovška so bili pri razpravi navzoči vsi obdolženci. Zagovarjali so jih gospodje doktorji: Kukovec, Snuderl, Rosina, Štokar, Boštjančič, Lipold in Müller. Senatu je predsedoval sodni svetnik Guzelj, prisedniki so bili dvorni svetnik Fon, višji sodni svetnik Sterger in sodni svetnik Zemljič. Državno pravdnštvo je zastopal namestnik dr. Zorjan. Za razpravo je vladalo v Mariboru velikansko zanimanje in oba dneva je bila dvorana nabito polna občinstva iz vseh slojev. Začetkom razprave se je izločilo postopanje zoper Štoka in Pavičiča. Dr. Snuderl je imenom zagovornikov proti izločitvi Štoke protestiral, češ, da se opira tožba v dokaz proti ostalim obtožencem ravno na izpovedbo Štoke, ki jo pa ta pri razpravi lahko spremeni in jo tudi namerava spremeniti. Protestiral je tudi proti združitvi neke druge zadeve. Senat je ta predlog zavrnil. Obtoženci so se zagovarjali, da so nedolžni, ter da sta jih policijski nadsvetnik Kerševan in preiskovalni sodnik Kramer z obljubami, da bodejo izpuščeni, če kaj povedo, pripravila do tega, da so kratkoma stajljena jim vprašanja potrdili. Ko bi se pa bila morala zaslišati priča Grom, ki je večino Orjunašev navedel policiji kot storilce, da bi dobil v »Straži« razpisano nagrado, je izzvala veliko senzacijo njegova izjava, da se pričevanju odpove, ker bi mu bilo to v sramoto. Za zagovornike je nato dr. Snuderl predlagal, da se naj dovoli tej priči odpoved pričevanja. Senat je temu predlogu ugodil, ugodil je pa tudi predlogu dr. Rosine, da se naj tudi policijska izpovedba Gromova ne prečita. Na ta način je bila ta nevarna priča ubita. Dr. Lipold je predlagal tudi, da se naj napravi preizkušnja na licu mesta, koliko časa se rabi za tako akcijo iz »Narodnega doma« v Cirilovo tiskarno in nazaj. Senat temu predlogu ni ugodil, pač pa je ugodil predlogu dr. Štokarja na zaslišanje drugega preiskovalnega sodnika dr. Pichlerja, ki je potrdil, da je Ogrizek hotel svojo prvotno izpovedbo preklcati. Predlogu dr. Kukovca, da se naj on zasliši o tem, da je zadeva bila spontana, se ni ugodilo. Ko je bil zaslišan duhovnik dr. Jerovšek in je pod prisego izpovedal, da izgubi Cirilovo tiskarno na izgubljenem dobičku, ker je en stroj stal 6 tednov, 35.000 Din, je eden izmed zagovornikov napravil opazko: »To bo zanimivo za davkarje,« kar je izzvalo mnogo smeha. Prisegi dr. Jerovška res niti senat ni veroval, ker so prisodili Cirilovi tiskarni na izgubljenem dobičku le 18.000 Din. Prvo predpoludne je minilo z zasliševanjem okoli 23 prič. Popoludne je minil s čitanjem izpovedb nevaženih prič. Drugo dopoldne pa je bilo rezervirano za govore državnega pravdnika dr. Zorjana in zagovornikov.

LJUBLJANA, Mesini trg 5

O. BERNATOVIC

KONFERENSKA TRGOVINA

Po svojem plaidoyerju je državni pravdnik dr. Zorjan, ki je vso razpravo vodil nad vse taktično, na kratko utemeljil svojo obtožbo z glavnimi argumenti iz obtožnice. Od zagovornikov je prvi govoril dr. Kukovec, ki je v daljšem političnem uvodu slikal vzroke, zakaj so nastale v Mariboru tako napete razmere. Ko pa ga je hotel državni pravdnik prekiniti, ker se je zagovornik lotil državnega pravdnika dr. Grassellija, je dr. Kukovec zaklical: »To je političen proces! Iz politike ste ga naredili in če hočete s politiko končati, mi vzemite besedo!« Končno je povzdrl, da nobena krivda ne more zadeti njegovega varovanca inženirja Vedernjaka. Kot drugi je govoril dr. Snuderl. Navedel je proces poljskih socializmov in zagrebiški veleizdatniški proces kot primer za to, da nastane ob prehodu stare dobe v novo vedno kriza izpremembe. Taka kriza je tudi vzrok, da je nastal ta proces in čez leta bomo gledali nanj z istimi očmi kakor gledamo na imenovanje procesa, ko je danes socializem sam ob sebi dopusten in zveza s Srbi čisto naravna. Poudarjal je, da so bili pred letom in pol v isti dvorani oproščeni madžarski špijoni, četudi so v preiskavi vse priznali. Ker pa se je ugotovilo, da ta preiskava ni bila jasna, se je sodišče postavilo na suvereno stališče svoje neodvisnosti in jih oprostiti. Navajal je na to vzroke, zakaj tudi ta preiskava ni neoporečna ter zato predlagal, da se je ne uvaža. Dalje je v detajlu obravnaval dokazno gradivo. Dr. Rosina je kot tretji zagovornik v lepih besedah tolmačil pravila Orjuna, zlasti § 2. in z njemu lastno ironijo bičal obtožnico. Iz svojega bogatega poklicnega

nega in političnega izkustva je podal tehtne razloge za oprostitev vseh Orjunašev. Celo za odsotnega Tevžiča, ki ni pooblastil nobenega zagovornika, je dr. Rosina navel v obrambo tehtne razloge.

Nadaljni zagovornik dr. Slokar je v ostrih besedah ožigosal postopanje policije in sodnika Kramerja ter se lotil ocene dokaznega gradiva svojih varovancev. Dr. Boštjančič je opisal na dveh slučajih gorje naših rojakov v Italiji. Opisal je pozig »Narodnega doma« in Marežganski proces, za koje ni bil od tamšnjega sodišča nihče od storilcev kaznovan. Ne zahteva sicer enake postopanja naših oblasti, zahteva pa, da osvoji sodišče tisto široko stališče, ki je potrebno za presojo takih pojavov, ki niso drugo kakor rezultat gibanja mas. Kot zadnji zagovornik je nastopil dr. Lipold, ki je v bistvu razložil sodišču, kako stališče naj zavzame napram Orjuni ter predlagal za svoje varovance oprostitev.

Po dveurnem posvetovanju je objavil predsednik sodbo, glasom katere so popolnoma oproščeni Škerjanc, Kobal, Hren, oba Jurkoviča, Bregant, Sertič in Vuga, obsojeni pa so bili Sušnik na dva meseca, Ivan Hlebs na 6 mesecev, Anton Hlebs, Adolf Ogrizek in Stanko Bole vsak na 3 mesece ječe. Inženir Vedernjak je bil obsojen le radi nošenja orožja na 100 Din globe. Vsi obsojenci in državni pravdnik so prijavili ničnostno pritožbo. To je objektivno poročilo razprave. Vzbujati o tem reminiscence in pretehtavati zadevo, pa se pripušča komentatorjem. — Komentar prinesemo ob izidu vzklicne obravnave.

pred spoznanje, da smo iz vekov na vekomaj eno: od Gospesvete do Soluna, od Soče do Vardarskih bregov.

Uverjen sem, da govorim iz srca vsem navzočim, ako vsmerim besede zahvale in časti še posebno na naš jug, v junaško Šumadijo, zibelko današnje naše velike domovine.

Od tam, bratje in sestre, se je vzdignila misel svobode; majhna kot gorčično zrno se je razrastla v mogočno drevo in vzela večino naroda v svoje okrilje. Tam so se rodili junaki, kojih imena so zvezana s slavnimi zmagami pri Kumano- vemu, ob Bregalnici, na Cer-planini in na Kajmakčalanu; oni so šli krvavo pot preko sneženih vrhov alban- skih planin, oni so lili svojo kri na vseh bojiščih za našo svobodo. Njih ogenj je preveval srca in duše naših dobrovoljcev, ki so se odeli v Dobružji in na Solunskem bojišču v nesmrtno slavo ter umirali za svobodo našo in naših bodočih pokoljenj.

Iz tega plemena je vstal rod Karadjordjevičev, ki je prvi dvignil prapor upora, ki se je širil vse do današnjih dni. Iz tega rodu je vzišel blagopokojni naš kralj Peter Veliki Osvoboditelj, ki je zaključil prvo fazo osvobodjenja in ujedinjenja našega naroda!

Na nas pa je, da to delo nadaljujemo, da pripeljemo v naročje Jugoslavije tudi zadnje selo, kjer se govori in poje v našem jeziku. Izkazati se moramo vredne potomce velikih dedov, ki so hodili pot trpljenja za našo srečo in svobodo.

Naša severna meja nam kaže krvavo rano, ki ni zaceljena, dokler ne sede na gosposvetski vojevodski stol junak iz rodu Karadjordjevičev ter z mečem naznani, da je prevzel dedščino, ki mu gre iz pradedovine!

Zapadna meja je ena sama odprta rana, ki nam po nji uhaja srčna kri, dokler ne pokažemo ohojemu tučcu njegovih naravnih mej. Gorica in Trst ter kršna Istra čakajo deleža svobode, ki jim gre tako kot nam!

Zader in Lastovo, Skader, Voden, Kostur in Lerin so naši, tam se govori naš jezik, v temelje teh mest je zazidana naša srca in naša kri. Prodreti moramo do Jonskega in Egejskega morja, izpreobrniti moramo brate Bolgare k naši misli, da se preko Črnega morja zvežemo s slovansko Rusijo, ki hrani v sebi neizčrpne zaklade slovanskega duha in neizbranjeno mlado silo ekspanzije slovanskega plemena.

Ogromna zadača je, ki smo jo podedovali po herojih — ustanovnikih narodne naše države. Iz zevajočih žrel grobnih jam nam kličejo z glasom groma:

Umri smo, da služimo domovini. Mi nismo zahtevali, da jo prej otplijemo z rokami kakor nejeverni Tomaž; nismo se vpraševali kako naj bo urejena. Da ste nas vprašali, kakšno hočemo domovino, nas, ki smo bili silni, edini in nerazdružljivi v svojem bojnem poletu, gotovo bi vam odgovorili, da bodi edina,

nedeljiva in močna: takšna, da je ne zruši noben vihar. Jezik mučnikov je vedno enak: jezik žrtve. Misel mož je vedno ena: misel časti. In stvar junakov je vedno ista: stvar domovine! Živi ti, narod, za tisto, za kar smo mi korakali v smrt! Živi za domovino in pomni: prvo kar spaja človeka z domovino, je dolžnost. Zakaj domovina ima pravico zahtevati, ne da bi dajala: zahtevati v ime bodočnosti, v ime pokoljenj, ki pridejo za nami.

Tvoje edinstvo, narod, je tvoja prva dolžnost, je temeljni kamen domovine.

To je, bratje, oporeka, ki nam je ostala obenem s pridobitvami osvobođenja po naših dedih. Vršiti in dovršiti to oporoko je naša najvišja dolžnost. Neosvobodjene brate osvoboditi je zahteva naše časti in našega narodnega ponosa.

Temu cilju posvetimo vse svoje moči z geslom:

Te hočemo, to moramo, to bomo! Te navdušujoče besede so naše silnega razumevanja med poslušilstvom, ki je govornika prekinjalo s frenetičnim ploskanjem in pritrdjevanjem.

Po tem govoru je godba zaigrala državno himno ter je bi s tem zaključen oficijelni del proslave, nakar je sledila neprisliljena intimna zabava s plesom, ki je trajala vse do podaljane policijske ure.

Proslavo je počastil s svojo navzočnostjo g. generalni konzul ČSR dr. Otakar Beneš s številnimi za-

stopniki tukajšnje čsl. kolonije. Bila so tudi odlično zastopana narodno-obrambna društva: »Gospodarski Zvon« po gg. dr. I. C. Oblaku in Ant. Brandnerju, bivšem drž. poslancu, »Jadranska Straža« po g. dr. Debelakovi in g. dr. Zbašnjikovi; naši vrli dobrovoljci pa so posetili našo prirediteljsko deputacijo 4 članov. »Sokol« je bil obilno zastopan, saj je malo Orjunašev, ki bi ne bili obenem člani Sokola.

Uspehi, ki smo ga dosegli s prireditvijo, nam priča, da se simpatije do naše organizacije utrjujejo v vseh slojih našega naroda. Dnevnik »Juro« in »Slovenski Narod« sta prinesla simpatična opisa naše proslave, kar smo posebno za »Slov. N.« vzeli z zadovoljstvom na znanje, ker smo uverjeni, da so s tem pokopane vse difference, ki so še nedavno kalile dobre odnose med nami in Nestorjem slovenskega časopisa.

K lepemu uspehu slavnosti in zabave je v odlični meri pripomogel salonski orkester Sokola L., ki je tako precizno izvajal koncertne in plesne komade, da mu je le častiti na tako dovršenem izvajanju.

Prireditveni odsek se bo še posebej zahvalil vsem, ki so kakorkoli pomagali pri prireditvi, kot kronisti pa ne moremo ostaviti neomenjeno, da nam je vrtnarsko združenje poslalo množico cvetov s pripombo: »Za našo Orjuno zmirom in zelo radi brezplačno.«

Proslava ujedinjenja v Radovljici.

Orjuna v Radovljici je 1. in 2. decembra praznovala obletnico ujedinjenja s proslavo v Sokolskem domu, združeno z zborovanjem gorenskih Orjun. Prireditelj je uspeval v vseh ozirih sijajno, čeprav je bila bojkotirana od naših »zavednih avtonomistov«. Zato so pa tem sijajnejše proslaviti ta naš največji narodni praznik nacionalisti sami med seboj.

V soboto ob 8. uri zvečer se je začela proslava s igranjem naše koračnice »Orjuna naprej«, ki jo je igral sokolski salonski orkester pod vodstvom br. Patika. Nato je govoril tajnik radovljiške Orjune, br. Dane Čebulj. Pozdravil je navzoče v imenu organizacije, pozdravil vse tiste, ki so in ostanejo Jugoslovani. Ostro pa je obsodil vse one naše sovražnike, ki vidijo svoj spas edino v razpadu naše države. »To so naši največji sovražniki, hujši kot sovražniki onkraj mej, kajti, oni bi proslavljali današnji praznik le tedaj, ako bi raz naših hiš vihrale črno-zolte zastave, zastave preteklosti, po kateri se vedno jočejo; slavili bi praznik, če bi se praznoval v senci italijanske trikolore ovite z vatikanskimi barvami.

Toda mi ne računamo, da bodo ti naši nasprotniki slavili 1. december kot rojstni dan Jugoslavije. Nel Predobro jih poznamo. Zapisane jih imamo v knjigi obračunov, in prišel

bo čas, ko bomo odprli te knjige in predložili neplačane račune...«

Govornik je nato v lepih besedah orisal zgodovino našega naroda. Skozi stoletja so se vrstili trpljenja polni dogodki do prevrata. Ko smo pa dosegli svobodo, nam naša povestnica oznanja nova ponižanja in sramoto, ki smo jo zakrivali mi sami — Koroška in Rapallo. — Zgubili smo stotisoče svojih rodni bratov, ki sedaj dečivljajo dan za dnem Golgota. Zato pa 1. december nacionalistom ni praznik čistega veselja in radosti, zato bo 1. december, dokler ne bomo osvobodili Gospe Svete in Primorje, dan prisega, da Koroške in Primorja ne bomo pozabili, kajti te naše rane na severu in zapadu so tako strašne, da ne bomo prej zdravo telo, dokler se ne zacelijo. Prišel bo dan, ko nas bo klical naš junaški kralj in takrat se bomo dvignili tudi mi nacionalisti, da poneseemo naše bojne prapore kot prvi na naš sinji Jadran in tužni Koročan.

»Nacionalisti ne bomo odnehal preje, dokler se sinji valovi Jadranskega morja ne bodo klanjali naši trobojnici kot svoji gospodarici!«

Viharno navdušenje in vzkliki kralju in Jugoslaviji so sledili govoru.

Sledila je uprizoritev J. Špicarjeve simbolične pripovedke »Osvobodjenci«, v kateri slika pisatelj

časa se je veselo in nekako prekanjeno zasmel, venomer pa je nekaj govoril sam s seboj. Bil je popolnoma zrel za blaznico, moj nesrečni tovariš.

Ko sem ga oddal v lazaretu in se vračal k četi, sem že čul o strahovitem porazu Potiorekove zločinske armade. Pridružil sem se bežečim in po nepopisnih naporih prbežal končno na varno. Vsled prestopa trpljenja sem obel in prišel v bolnico, kjer sem našel nekega svojega četnega tovariša. Pravil mi je, da je naš bataljon popolnoma uničen, da je dotični poročnik dobil strel skozi obe oči in je v tem stanju prišel v ujetništvo. Ta vest mi je bila v nekako zadoščanje, čutil sem, da je dvojni zločin poročnika maševan.

Po Janezu sem pozneje poizvedoval, povedali so mi, da se ni vrnil iz Bosne. Od tega dogodka je preteklo že nekaj let, toda tovariš Janez se mi v spanju še vedno prikazuje in tolažim ga, dokler se ne zbudim iz mučnih in krvavih sanj.

Proslava ujedinjenja.

Na narodni praznik dne 1. decembra je ljubljanska organizacija priredila lepo uspešo proslavo, ki je donesla Orjuni lep moralni in gmotni uspeh.

Slavnost se je otvorila ob pol 21. uri z deklamacijo A. Gradnikove pesmi »Ujedinjenje«, ki jo je z razumevanjem in toplim poudarkom prednašala sestra Veljka Ekarjeva. Pesnik nam je dal drage volje na razpolago to svojo prekrasno prigodno in prireditveni odsek jo je dal natisniti v obliki dopisnice ter se je cel večer pridno razpečavala.

Kot drugo točko je govoril brat Kralj slavnostni govor, ki ga prinašamo v celoti:

Dragi bratje in sestre!

Slavlje narodnega ujedinjenja je za nas vsako leto z nova povod najvišje radosti in najgloblje žalosti.

Radujemo se, ker nam je po enajstvekovni, trdi temi hlapčstva zasijalo solnce svobode, da je minila sramotna doba našega tisočletnega robstva, da smo kot svobodni ljudje nastopili dedščino, ki so nam jo pripravljala in zbiral nešteta pokoljenja prednikov v mukah in znoju, v

solzah in krvi, v trpljenju in tlaki tujim gospodarjem.

Neprekinjena veriga oholega tujega nasilstva nad našim narodom se vleče od junaka Ljudevita Posavskega preko Matije Gubca, z razbeleženo železno krono ovenčanega prvega jugoslovanskega kralja, vse do nedavno minulih dni, ko je naše trpljenje zašumelo preko prepolne čaše. Baš v tej usodni uri pa je bila zlomljena za vselej sila naših tlačiteljev Nemcev, Madžarov in Turkov. Planili smo razigrati veselja v svobodo in smo skoraj pozabili žrtve, ki so jih vekove doprinali naši najboljši ter zidali trden temelj današnji naši domovini. Na preliti krvi naših junakov vseh vekov temelji naša svoboda, ki se je radujemo; zato pa nam v najvišji radosti kane v dušo kaplja grenke žalosti.

Mrtvi so, toda njih spomin živi med nami in bo živel vekomaj, kajti najlepše in najdragocenejše iz vse krasote in vsega bogastva, kar zamore roditi zemlja, je mož, ki pogine v borbi za domovino, za srečo in blagor bodočih pokoljenj.

Ti junaki so premagali vse težkoče, ki so nam jih tirani postavili

bim za puško. Toda čakal me je še grozovitejši prizor. Pred menoj je klečal Janez, bled, s čudno iskrenimi očmi, brez čepice, s srščimi lasmi, roke so mu trgale na prsih bluzo in srajco in kričal je z nenaravnim ubitim glasom:

»Kaj zijate vame? Saj ga nisem jaz! Kako bom jaz otroka, ki jih imam sam troje doma! Reci, Peter, da ga nisem jaz!« Obrnil se je k meni in me držal krčevito za plašč. »Midva nisva morila nikoli, te zverine so ubijale, zdaj pa me gledajo in mi očita, da sem jaz prebodel otroka. Povej jim, reci, da ga nisem jaz.«

Celo taborišče je vrelo skupaj, meneč, da je napad, in naju obstopilo. Ko pa so vojaki videli, da je to Janez, so se kar na tihem izgubili in nihče ni upošteval povelja »ubite psa, ki kriči«, ki se je začelo od nekod. S težko muko sem potolažil Janeza, ki je hotel imeti zagotovilo od mene, da ni on ubil otroka.

»Seveda ga nisi ti! Poročnik ga je, ki je ukazal, jaz sem ga, ker se

nisem zoperstavil temu, vsi smo ga, ker smo molčali k zločinu. Ti pa si popolnoma nedolžen, le miren bodi!« Te besede so ga malo pomirile in takoj je tiše, kakor sam zase dodal:

»Saj sem vedel, da to ni mogoče... Saj to bi bilo, kakor bi zabodel svojega Tončka. Ko sem prišel v kočo, se me je dete pač prestrašilo, ko pa sem mu dal komisa, se mi je precej nasmejal in se mi opletalo okoli nog. Pobožal sem siroto in jo položil na klop. Tudi sem jo dobro zadel, da ji ne bi bilo mrz. Nato sem odšel, vi pa pravite kar naenkrat, da sem ubil dete.«

»Saj nihče ne pravi,« sem ga hihel tolažiti.

»Kako ne pravi,« je vzrotil. »Celo pot sem slišal, natančno slišal vse, kako ste govorili, da sem se vrnil vdruživ, da je dete stegalo svoje male ročice po meni in se mi nasmihalo ter nekaj zabrbalo. In to dete pravite, da sem prebodel? Veš, tako mi je, da čutim, da sem sam sebe prebodel in otrokove oči so me na-

zadnje pogledale tako začudeno in obenem usmisljeno, kakor bi me spraševale: »Kaj sem vam storil, ali nisem več Tonček, ata?«

Umolknil je, ustrnice pa so se mu še pregibale, kakor bi s kom šepetal, tudi nasmihati se je začel, da sem mislil, da se je pomiril popolnoma. Kar naenkrat pa je začel tuliti z nečloveškim glasom:

»Tončka sem ubil, ljudje božji!« Vrgel se je na tla in začel biti s pestmi okoli sebe. Skočil sem po par mož in le z največjo silo smo ga ukrotili in zvezali. Pomiril se je, vzdihoval pa je tako presunljivo in gledal tako plašno, da smo ob svitu videli, da je popolnoma blazen.

Poskal sem poročnika in mu javil stvar z vsemi podrobnostmi. Silno je pobledele, poskušal se je nasmejniti, pa se mu ni posrečilo, in zamrmral je nekaj o slabih živcih. Dal mi je ukaz, da spremim bolnika nazaj in ga oddam v prvem lazaretu. Vzel sem voz in naložil nesrečnika, da ga odpeljem. Zavedel se ni več. Tudi poznal me ni več. Od časa do

PETER NOVAK:

Žalostna obletnica.

(Konec.)

Pozno ponoči smo dospeli na naznačeno mesto. Tišine ni bilo treba priporočati, ker smo bili vsi skoraj na pol mrtvi. Vsakdo si je brez besed poiskal ležišče in legel brez običajnih opomb. Z Janezom sva imela navadno skupno ležišče, z isto odejo sva se pokrivala in drug drugega sva grela pod šotorom. To noč Janeza ni bilo in sam sem legel, dasi mi kljub veliki utrujenosti ni bilo do spanja. Vendar sem utrujen kmalu zaspal, toda plašile so me hude sanje, iz kojih sem se zdrznil vsak hip. Vedno se mi je dozdevalo, da prisluškujem ob koči in da čujem povelje »niederstehen«, ki me zbudi vsako pot, da planem pokonci. Šele proti jutru je moralo biti, ko sem utrujen zaspal, toda le za malo časa. Zbudil me je strašanski krik, da mi je vsa kri zastala. Misleč, da so komitaši napadli naše taborišče, zgra-

Stroji za obdelovanje lesa

Turbine Transmisije

Armature Sesalike Zvonovi

Strojne tovarne in livarne d.d., Ljubljana.

osvobojeje zaslužnega naroda in kako se osvobodjeni narod izkaže nevednega svobode. — Zato pa koncem igre deček v orjunaškem kroju prinese kralju in domovini večno zvestobo mladine, na kar izreče kralj sledeče besede: »Bodočnost naše domovine, v rokah orjunaške je mladine«. Igra je bila sprejeta z velikim navdušenjem, ki je doseglo vrhunec, ko so se oglasili ob koncu zvoki naše narodne himne, ki so jo navzoči poslušali stoji.

S tem je bil izčrpan program sobotnega večera. — V gornjih prostorih Sokolskega doma je sledila nato prijateljska zabava. Tajnik br. Dane Čebulj je nazdravil navzočemu delegatu oblastnega odbora br. Tonji, za kar se je slednji zahvalil z lepim programatičnim govorom.

Drugi dan, v nedeljo, 2. decembra se je ob 11. uri dopoldne vršilo zborovanje gorenjskih Orjun, na katerem so bile zastopane skoro vse gorenjske organizacije po svojih zastopnikih.

Br. predsednik Jaka Mlakar je otvoril zborovanje in pozdravil navzoče zastopnike organizacij, delegata oblastnega odbora in goste iz Ljubljane, Škofje Loke, Kranja, Lece, Bleda in Jesenic. Zbor je nato pozdravil v imenu radovljiskega Sokola br. starosta Jaka Špicar. Povdarjal je, da ima Orjuna iste cilje kakor Sokol, da bodo pota Orjuna in Sokola vedno vzporedna za dosego skupnih ciljev. Tam preko mej so naši cilji. Orjuna pa mora čuvati državno tudi pred notranjimi sovražniki, vzgajati mora narod in zavedne Jugoslovane, privedi ga na nova pota, ker sedaj ima naše ljudstvo smisel samo za zvonove in kotle za žganje, ker se je teh na ljubljanskem velesojmu relativno največ prodalo.

Načelnica ženske sekcije sestra Iskrova je pozdravila zborovanje v imenu nacionalističnega ženstva. Govor je bil prežet najčistejšega idealizma in ljubezni do naroda, da je ganil navzoče zborovalce do solz. Priobčujemo ga v celoti na uvodnem mestu in je vreden, da ga smatramo kot veroizpoved nacionalistične žene.

Delegat oblastnega odbora br. Tonja je nato v daljšem govoru podal zgodovino jugoslovanskega nacionalizma, njega razvoj in naloge, ki jih mora rešiti. Jasno je začrtal pota, ki peljejo do duhovnega ujedinjenja našega naroda, do zgraditve jugoslovanske kulture in rase. Poudarjal je, da bomo le z rešitvijo teh nalog zmogli doseči naš končni cilj, osvobojeje zaslužnih bratov. Vsi govorniki so bili deležni burnega odobravanja od strani navdušenih zborovalcev.

Skupščina je prešla nato na dnevni red. Razpravljalo se je o važnih vprašanjih, ki se tičejo organizacije same.

Zborovanje je zaključila orjunaška koračnica, ki jo je sviral sokolski orkester.

Popoldne je pred predstavo recitala sestra V. Ekarjeva iz Ljubljane Gradnikovo »Ujedinjenje«. Tajnik, br. Čebulj, je pozdravil navzoče goste Orjunaše. Po ponovnem govoru sestre Zore Iskrove, kateremu je sledilo dolgotrajno burno odobravanje, se je ponovila igra »Osvobodjenec«.

Himna »Bože pravde« je zaključila plodonosno zborovanje gorenjskih Orjun in lepo uspelo dvodnevno proslavo ujedinjenja v Radovljici.

Pisalni stroji »IDEAL-C«.
THE REX CO., Ljubljana.

AKO PIJEŠ BUDDHA-ČAJ
VŽIVAŠ ŽE NA ZEMLJI RAJA

Kronika.

V pojasnilo g. prof. Ilesiču!

Ko sem prebral v zadnji številki beograjske revije »Misao« članek prof. Ilesiča o slovenskem avtonomizmu, sem dobil vtis, da je motiv Ilesičevega sovraštva proti prof. Kidriču in Prijatelju v njegovem mnenju, da sta ta dva kriva, da Ilesič ni postal akademski učitelj na ljubljanski univerzi. Če se glede tega ne motim, smatram za umestno, da prof. Ilesiču povem, da so njegove zadevne informacije napačne. Ko je vsučiliška komisija razpravljala o kandidatih za stolico slovenskega jezika, je vzela v evidenco dva kandidata, g. Ilesiča, tedaj docenta na zagrebški univerzi, in mene, tedaj docenta na graški univerzi. Po odločilno mnenje se je obrnila na takratno in slavistice najbolj avtoritativno osebo, prof. Vatroslava Jagića. Jagić je poslal komisiji tak odgovor, da g. Ilesič sploh za nobeno stolico slavistike v Ljubljani ni mogel več priti v poštev. Izmed sedanjih ljubljanskih slavistov sem torej kvečjemu jaz kriv njegovemu porazu.

Dr. Franc Ramovš.

Priporočila se terpentinskega čistila (krema) za čevlje tvrdke »SOČA« v Pol čašah.

Zahtevajte povsod našo domačo

KOLINSKO CIKORIJO
izvisten viridatek za kavo.

POZORI Stara, priznana solidna trgovina z oblekami J. MAČEK se je preselila na Aleksandrovo cesto 12 (hiša Pokojniškega zavoda), kjer prodaja še nadalje po znatno znižanih cenah.

Naš pokret.

Proslava ujedinjenja na Bledu. Orjuna se je na ta praznik udeležila polnoštevilo cerkvenega obreda ter se tem manifestirala tudi pred priprostim narodom za ujedinjeno Jugoslavijo.

Zvečer je Orjuna sodelovala pri Sokolski prireditvi. Ta proslava se je vršila zelo dostojno in bogatim sporedom (slavnostni govor, petje, godba in drugo).

Dne 2. t. m. se je pa tukajšnja Orjuna udeležila zborovanja in proslave v Radovljici. Med drugimi so bili tam vsi, ki posedujejo kroj.

Sv. Lenart v Slov. goricah. Prireditve tukajšnje Orjune povodom proslave ujedinjenja dne 1. t. m. je nad vse pričakovanje izborna uspeha. Vključ skrajno neugodnemu vremenu je bila dvorana »Sokolskega doma« nabito polna. Poleg tržanov se je udeležilo v velikem številu tudi kmečko ljudstvo iz bližnje okolice ter s tem pokazalo svoje simpatije do naše prepotrebne organizacije.

Po kratkem nagovoru je sledila narodna zgodba »Veriga«, ki je — kakor je bilo pričakovati od spretnega vodstva režije — rodila v vsakem pogledu izvrstne efekt. Našim vrlim igralcem in vsem narodnim damam, ki so s svojo požrtvovalnostjo največ doprinesli k tako krasno uspeli proslavi, gre največ za služene pohvale.

Po igri se je vršila prosta zabava s petjem narodnih pesmi, šalivih prizorov itd.

Vsem udeležencem bo proslava petletnice ujedinjenja ostala v neizbrisnem spominu.

IZKLJUČITEV.

Na seji podpisane organizacije dne 30. 11. 1923 se je izključilo člana Filipa Ugovičar, radi kršitve temeljnih načel Orjune.

Mestna Orjuna Šoštanj.

Književnost.

Emil Gaboriau: Akt št. 113, roman, poslovenil E. V. »Splošna knjižnica« št. 8 v Ljubljani 1923. Založila in natisnila Zvezna tiskarna in knjigarna v Ljubljani. 536 strani. Cena broš. 22 Din, vez. 28 Din.

Akt št. 113 je roman tiste vrste, kjer se dejanje kopiči in razpleta vsak hip v novi napetosti, polno spletk in borenja, roman, kakršnega ljubijo bralci, ki berejo knjige za zabavo in razvedrila. Tem vsem bo gospa Fauvelova junakinja, ki jim bo izžvala mnogo sočutja, ko bo drhtela še kot mlado dekle, pa tudi ves čas, ko jo preganja nepošten brat njenega nekdanjega ljubimca. Sočustvovali bodo z nesrečnim blaginikom Prosperjem in se veselili dobrotljive usode, ki pošlje nesrečnemu mladeniču tako spretnega rešitelja. »Akt št. 113« je sicer detektivski roman s kompliciranim in zavozlanim dejanjem in z drznimi čini, ki privlačijo bralca, vendar se giblje vedno v primernih mejah in računa z realnimi značajmi in s človeškimi slabostmi in vrlinami.

Knjiga je lepo opremljena in je vzlic svoji obširnosti dobila po zelo zmerni ceni po vseh knjigarnah in pri založnici Zvezni knjigarni v Ljubljani, Marijin trg-8.

Sadjarstvo. Spisal Ivan Belle, kmet, svetnik in ravnatelj državne kmet. šole v St. Jurju ob Južni žel. V tekstu je 147 slik, v prilogi 18. Natisnila in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena trdo vezani knjigi 85 Din. Strani 430.

Pisatelj sam pravi glede knjige v uvodu: Po kruti vojni mora nastopiti doba najživahnejšega gospodarskega dela. Naše posebno ugodno podnebje naravnost izživa za sadjarstvo. V svoji petindvajsetletni praksi sem mnogo potoval, opazoval, primerjal in prevdarjal. Spoznal sem domače pa tudi inozemsko sadjarstvo temeljito. Priznati pa moram, da sem našel drugod, kjer so naravne razmere manj ugodne, povprečno več in lepših uspehov nego pri nas. Natančno spoznavanje različnih pogojev, načinov, tvarin, sodelujočih moči, koristnih in škodljivih vplivov itd. so za uspešno sadjarstvo važni pogoji. Izkuštena vrtnarska vodila so bila prej starim vrtnarjem ali sadjarjem edino vodilo. Danes pa imamo že druge pripomočke. V tej knjigi podam najvažnejše v tem oziru. — Knjiga sestoji iz šestih delov, katerih prvi del govori o koristi in pogojih sadjarstva, smereh in pogojih za uspešno sadjarstvo; drugi del obsega drevosničarstvo; tretji napravo in oskrbovanje nasadov, četrti oskrbovanje drevja, kako branimo sadno drevje raznih boleznih, škodljivcev in drugih neugodnih vplivov, peti del o vrstah ali sortah sadnih plemen in šesti del o porabi sadja. — Pravi okras knjigi je 165 slik, ki so vse naravni posnetki. Toplo priporočamo vsem vrtnarjem, sadjarjem, gospodarjem.

Ugodil je vsem zahtevam modernega pisalnega stroja edino le »STOEWER«. Zastopstvo Ljubljana, Šelenburgova ulica 6/1.

KNJIŽEVNA OBJAVA.

Prijateljima mojih kompozicija javljam, da ču najnovije, još neštampane svoje pjesme pod naslovom »Nove Djalabije« objelodaniti. Prvi svezak je doštanpan te stoji 20 Din, sa poštarinom 21 Din. Predplatu molim pod naslovom: F. S. Vilhar, Zagreb, Gunduličeva ulica 55. Drugi svezak izadje u januaru 1924.

U Zagrebu, koncem nov. 1923.

F. S. Vilhar.

Objava.

V torek izide posebna izdaja »Orjuna«, ki bo prinesla poročila o Velikem kongresu Or-Ju-Na v Splitu.

„ITO“ zobna pasta odstranjuje neprijeten duh iz ust.

Klobuke, čepice, nahrbtnike i. t. d. v veliki izbiri pri JAKOB LAH, Maribor, Glavni trg 2.

Restavracija in kavarna »ZVEZDA«.

KONCERT

nove ciganske kapele
bo vsak dan v kavarni od 17. do 19. ure. Od 20. do 22. ure v restavraciji in od 22. ure dalje zopet v kavarni. Kapelnik Rado Šandor. Prvovrstna kapela, došla iz Osjeka. Atraktivna prve vrste.

Zahtevajte po vseh restavracijah in kavarnah prvovrstna špijalna vina v steklenicah tvrdke GJURO VALJAK, Maribor, Grajska klet.

POZORI!

Več otroških vozičkov, kolesa z gomo se poceni prodajo že od Din 250.—. Ljubljana, Zvonarska ulica št. 1.

KAR JE RES, JE RES!

Testenine »PEKATETE« kakršne se izdelujejo v zadnjem času, so okusne in tečne, da se jih splošno hvali.

Gospodnje, zahtevajte jih pri trgovcih!

Manufaktura, moda, kontelacija
DRAGO
v zalogi specijalno angleško i. češko suknjo, vseh vrst obleke, usnje, plašč, usnje, ni suknjič, pelerine.
SCHWAB
izdelava oblač v lastnem modernem salonu
LJUBLJANA
DVOJNI TRG 3.

NAJVEČJE VESELJE

za Božič

napravite svojim dragim z nakupom prvovrstnega pisalnega stroja ki ga dobite na obroke pri

THE REX, Ljubljana

Gradišče 10 Telefon 268

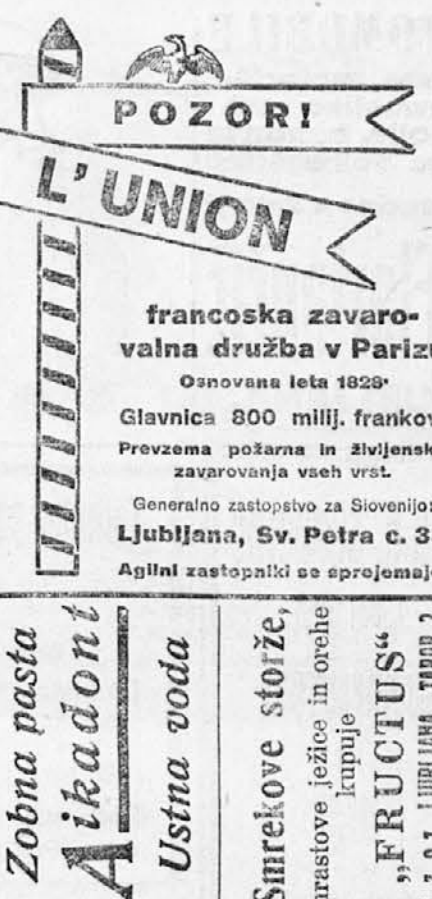
Parfums Driay Paris

Ing. V. Nikolić

Kraljev. dvorski liferant

Ljubljana - Moste

Telefon št. 562.

POZORI!
L'UNION
francoska zavarovalna družba v Parizu
Osnovana leta 1828
Glavnica 800 milij. frankov.
Prevzema požarna in življenska zavarovanja vseh vrst.
Generalno zastopstvo za Slovenijo:
Ljubljana, Sv. Petra c. 33
Agilni zastopniki se sprejemajo.

Zobna pasta
Aikadont
Ustna voda
Smrekove storže, hrastove ječice in orehe kupuje
„FRUCTUS“
d. z. o. z., LJUBLJANA, TRGOVA 2.

POOBlašČeni DOBAVITELJ VSEH UNIFORMSKIH POTREBŠČIN OR. JU. NA.

LJUBLJANA

PETER CAPUDER

VIDOVĐANSKA 2

Zahtevajte brezplačen cenik, navodila za mero in plačilne pogoje

Premog Drva Oglje

Excelsior - cement

1^a strešna lepenka
najboljši! // najcenejši!

„Impex“

Ljubljana, Krekov trg št. 10
Telefon 70, 349.

Manufakturna veletrgovina
Hedžet & Koritnik
LJUBLJANA

AUTOMOBILE

kolesa, motorje,
pnevmatiko vseh
vrst, olje, bencin in
druge potrebščine
ima vedno v zalogi

F. Florjancič
LJUBLJANA.

Predno kupiš, oglej
si izložbo pri
**A. Šinkovic nasl.
K. SOSS**
Prodaja do konca me-
seca z 10 do 20%
popustom.

A. & E. Skaberne

LJUBLJANA

MANUFAKTURA

in
MODA

Na debelo in drobno!

Carinsko-posredniški in špedicijski bureau

GROM

Centrala:

Podružnice:

Ljubljana, Kolodvor-
ska ulica šte. 41

Zagreb, Maribor, Je-
senice, Karlovac,

Ekspozitura:

Koprivnica, Osijek,

Ljubljana, drž. kolo-
dvor. Beli Monastir.

Sušak, Beograd
Trst.

Otroški vozički!

več vrst. DVOKOLESA
raznih modelov, najno-
vejši motorčki amerikan-
skega tipa „EVANS“.
Velika zaloga pneuma-
tike in delov po najnižji
ceni. Sprejemamo tudi
vsa popravila, emali-
ranje in poniklanje,
„TRIBUNA“ F. B. L.
tovarne dvokoles in otroških
vozičkov

Ljubljana, Karlovska 4.

Učiteljska tiskarna v Ljubljani

je najmodernejše urejena in izvršuje vsa tiskarska
dela od najpreprostejšega do najmodernejšega.

Tiska šolske, mladinske, leposlovne in znanstvene
knjige. — Ilustrirane knjige v eno- ali večbarvnem tisku.
— Brošure in knjige v malih in tudi največjih na-
kladah. — Časopise, revije in mladinske liste.

Okusna oprema ilustriranih kata-
logov, cenikov in reklamnih listov.

Lastna tvornica šolskih zvezkov.

Šolski zvezki za osnovne šole in srednje šole.
Risnike, dnevniške in beležnice.

Autogaraža
autodelavnica

A. THALER
LJUBLJANA
GLINCE 37.

MODNA TRGOVINA

A. Šinkovic
NASL. K. SOSS

LJUBLJANA

Mestni trg 10.

CENE ZMERNE!

MERAKL

barve, mastila, lake,
kit, klej, emalje, čo-
piče in zalamčeno

čisti firnež

najboljše vrste nudi
tovarna

Medić, Rakovec, Zankl
d. z o. z.

Maribor Ljubljana Novisad
podružnica. centrala. skladišče.

Tovarne:

LJUBLJANA-MEDVODE

SLOGRAD

Slovenska gradbena in industrijska d. d.

Tel. inter. 120.

Tel. inter. 180.

Tehnična pisarna LJUBLJANA, Spodnja Šiška,
Frankopanska ulica 151.

Izvršuje: stanovanjske hiše, trgovska
poslopja, moderne industrijske zgradbe,
betonske in železobetonske konstrukcije,
vse vrste vodnih naprav na podlagi 25 let-
nih izkušenj. Specialiteta: železobetonske
cevi za vodne naprave in vodovod.

Zastopa: Patent Dr. inž. Emperger-a za
izvrševanje konstrukcij iz armiranega be-
tona z litoželeznimi vložki za visoke
tlačne napetosti (kakor pri skladiščih,
„silo“-mostovih in podobno). Izdeluje:
vse vrste tehničnih projektov in statičnih
proračunov. Parna žaga.

IVAN ZAKOTNIK

mestni tesarski mojster

Ljubljana, Dunajska c. 46. Tel. 379

Vsakovrstna tesarska dela, moderne lesene stavbe,
ostrešja za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike;
stropi, razna tla, stopnice, ledenice, paviljoni, verande,
lesene ograje i. t. d.

Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.

Parna žaga.

Tovarna furnirja.

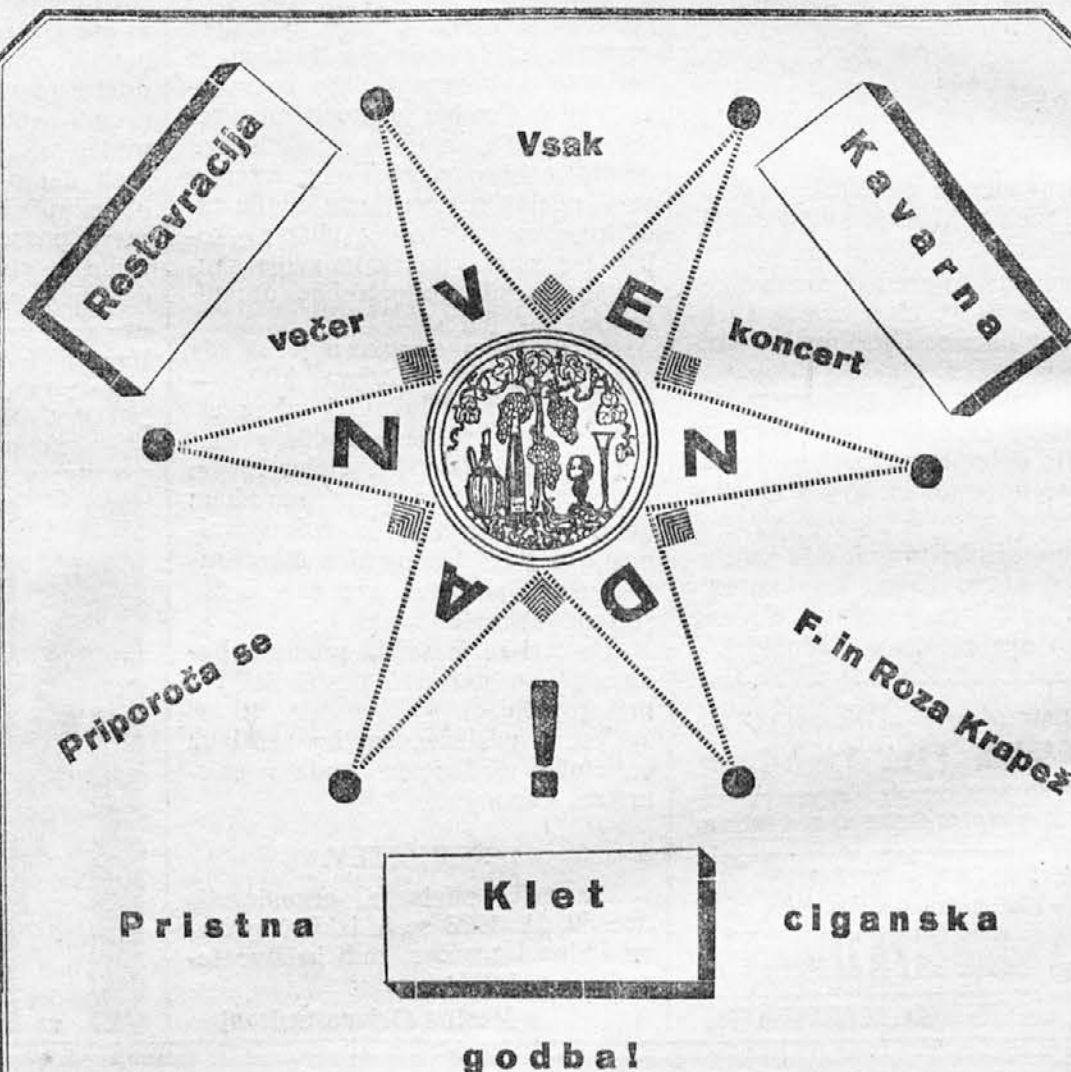
Gradbeno podjetje

ING. DUKIČ IN DRUG

LJUBLJANA

BOHORIČEVA ULICA 24

Inserirajte v „ORJUNI“!

ZIMSKE SUKNJE IN OBLEKE

izgotovljene
in po meri
ima vedno v
zalogi

JOS. ROJINA
LJUBLJANA.